

0:07 [Muziek]

0:07 *Ignace Schoot: Elk jaar biedt het Fonds BJP twee zogenaamde journalist-in-residence-plekken aan in het NIAS, het Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences, een hele mond vol. Een plek in het voorjaar en een plek in het najaar. Het NIAS biedt al 50 jaar elk jaar onderdak aan zo'n 60 wetenschappers, kunstenaars en schrijvers uit binnen- en buitenland. Wetenschapsjournalist en radiomaker Saar Slegers verbleef tijdens de eerste helft van 2021 aan het NIAS. Ik, Ignace Schoot, sprak met haar in de herfst van 2021. Over hoe zij haar periode aan het NIAS heeft ervaren.*

0:54 *Saar, fijn dat je langs wilde komen in ons huisje van de journalistiek. Mis je het NIAS al? He hebt er tot juni gezeten, mis je het een beetje?*

1:04 *Saar Slegers: Nou, ik heb er stiekem nog wel wat langer gezeten, omdat we vanwege corona, mochten we een groot deel van de tijd niet op kantoor zijn. En toen hebben ze gezegd, de mensen die toch in Amsterdam of in de buurt zijn, die mogen ook in de zomerperiode nog naar kantoor komen. Dus ik heb er eigenlijk tot eind augustus gezeten. Dat was fijn, maar dat was ook een beetje een afscheidperiode, want dan ging die weer weg en dan die. En op het eind zaten we er nog met z'n drieën. Dus ik ben langzaam weer het normale leven ingerold.*

1:36 *En om met het begin te beginnen, waarom wilde je een fellowship, waarom heb je gereageerd op de oproep van het Fonds voor een journalist-in-residence-positie van een half jaar?*

1:52 *Ik was bezig met een onderzoeksjournalistiek project. Ik had een idee en had daar al wat tijd in gestopt. Maar, ik realiseerde me wel, als ik dit echt goed wil uitzoeken, dan heb ik tijd nodig. Dat was de eerste gedachte. En ik wilde graag een podcast gaan maken. Of ik had het idee, dit wordt een audioproductie, ik wist nog niet precies hoe of wat. Maar, ik dacht voordat ik echt begin aan een productie moet ik onderzoek gaan doen. En toen zag ik per toeval voorbijkomen dat je journalist-in-residence kon worden bij NIAS.*

2:23 *Op dat moment leek het me echt de ideale oplossing. Eigenlijk om twee redenen. Ten eerste gaf het vijf maanden echt de tijd om echt gefocust op één project te werken en die tijd wilde ik heel graag, maar als freelancer durf je die tijd toch niet zo goed te nemen. Je denkt: komt er wel iets uit, moet ik niet met andere projecten bezig. Het leek me heel fijn om collega's te hebben. Goed, dat waren dan weliswaar wetenschappers, maar dat leek me juist heel interessant. Want, ik wist, dat zijn politicologen, sociologen, antropologen, historici. En het leek me heel interessant om mijn onderzoek ook aan hen te kunnen voorleggen en hen te laten meedenken, welke kant moet ik op. Zijn er nog dingen die ik niet zie? Want, vaak als journalist - ik werk als freelancer veel thuis achter mijn computer - en mijn ervaring is toch wel, dat als ik met mensen praat, dat ik vaak ook zelf op nieuwe ideeën kom en die nieuwe impulsen leken me heel prettig.*

3:19 *Dus eigenlijk was het een goede aanvulling op dingen die je als freelancer vaak mist? Namelijk uitgebreide tijd en heel veel mensen om je heen om te kunnen praten.*

3:28 *Ja. En ik begreep ook wel, je had daar wel je eigen werkplek, dus je kon je ook afsluiten. Maar juist dat er ook andere mensen zouden zijn, dat zag ik wel heel erg zitten.*

3:38 *Want, in het kort, wat was het onderzoek waarvoor je daar zat, met welk project was je bezig?*

3:43 Het onderzoek begon eigenlijk met een heel brede vraag waar ik in mijn werk heel vaak op terugkom. Waarom vertrouwen we de een wel en de ander niet? Wanneer wantrouwen we iemand en vertrouwen we een ander? En ik was een paar verhalen tegengekomen van Iraniërs die in Nederland wonen en die eigenlijk puur op basis van hun nationaliteit, of daar leek het op, meteen met wat wantrouwen bejegend werden, hmmm, je bent Iraniër... Iran niet echt een lekker land. En die daar zowel in hun professionele als hun privéleven tegenaan liepen. En ik wilde onderzoeken, hoe werkt het imago van Iran en de sancties tegen Iran, de geopolitieke situatie, hoe werkt dat door in persoonlijke levens, en in organisaties in Nederland. Voor welke dilemma's staan organisaties en individuen vervolgens? En daarin focuste ik op verschillende organisaties omdat ik echt wilde kijken: ik zag dat wantrouwen, maar ik wilde ook onderzoeken, waar komt het vandaan en in hoeverre is het misschien ook wel terecht?

4:51 *En heb je in dat onderzoek tijdens je periode in het NIAS een doorbraak of kantelpunt gehad? Dat je wist, daar moet het onderzoek heen gaan of hier ga ik mee vooruit.*

4:55 Nou, ik moet zeggen dat het eerst enorm uitdijde. En ja, daar had ik alle gelegenheid voor. En dan heb ik de neiging om alle kanten op te gaan. Dat bleek uiteindelijk ook heel nuttig te zijn. Op een gegeven moment heb ik wel de knoop doorgesneden... Het was een brede onderzoeksvraag, ik had ook drie sub-onderzoeksvragen. Uiteindelijk dacht ik, over die ene wil ik echt een podcast maken. En die spitste zich toe op universiteiten. Kortgezegd, hoe universiteiten proberen spionage te voorkomen.

5:35 *Ik kan me voorstellen als je onderzoek zo gaat over universiteiten en spionage dat dan omringd zijn met wetenschappers best een voordeel kan zijn. Heb je daar veel aan gehad, dat je zoveel verschillende wetenschappers uit zoveel verschillende landen om de hoek had zitten?*

5:51 Jazeker. Mijn thema sloot goed aan bij NIAS. Zij zijn veel bezig met academische vrijheid en ook met thema's van belonging - hoe zeggen we dat in het Nederlands? - erbij horen of niet. Dus zowel inhoudelijk als met de onderzoeksthema's waarmee zij bezig waren... en er zijn veel mensen bezig met discriminatie of uitsluiting, maar ook veel juristen, dus heel praktisch gezien, dat ik bezig was met: ik lees deze wetten, hoe moet ik die interpreteren. Dan was het heel makkelijk om even met iemand verderop op de gang te overleggen. Maar, inderdaad ook hun eigen ervaringen met: hoe ga je om met een promovendus die uit China komt? Moet je dan meteen een beetje wantrouwig kijken van, oh, komt die misschien hier onderzoeksresultaten naar China doorbriefen of niet. Dat je ook merkte dat mensen ook met eigen dilemma's aankwamen en dat was wel heel verrijkend voor mijn onderzoek, om ook vanuit de praktijk te horen hoe zij daarmee omgingen.

6:51 *En hoe reageerde mensen dan op jou, als journalist in hun habitat die opeens vragen stelde over dat soort kwesties? Vonden ze dat leuk of dachten ze, wat doe je hier in onze universiteit?*

7:06 Ze schrokken er niet zo van. Maar ik denk dat dat ook komt dat de wetenschappers die daar zitten vanuit veel verschillende richtingen komen. Het idee is echt dat het een interdisciplinair instituut is, waar juist een soort uitwisseling ontstaat. De wetenschappers

wisten van elkaar ook absoluut niet waar ze mee bezig waren en snapte er soms ook op het eerste gezicht helemaal niks van. Het idee was dat we elke week een seminar hadden en dat iemand, een van de fellows, zijn eigen onderzoek presenteerde. Dat was altijd lopend onderzoek, niet klaar of af, dus meestal werden er ook wel wat vragen gesteld: hoe moet ik hiermee verder? En dan was ook het idee dat mensen uit verschillende richtingen met al hun ideeën kwamen. Dus als ik dan kwam met een opmerking, dan viel dat niet zo heel erg uit de toon, omdat ik niet de enige met vragen was.

7:55 *En hoe zag een dag van jou er ongeveer uit, toen je daar als journalist-in-residence was?*

7:59 In principe niet zoveel anders als mijn normale werkdag als journalist, maar dat kwam dus ook: ik ben in februari dit jaar daar begonnen en dat liep dan tot en met juni en eigenlijk alleen de laatste maand konden we naar kantoor. Kijk, voor NIAS was dat ook een nieuwe situatie. Hun idee is juist: we zetten mensen samen, die hebben elke dag een overheerlijke lunch, tijdens die lunch praten ze met elkaar, komen ze op nieuwe ideeën en verder hebben ze de hele dag om lekker te werken en te schrijven en wat dan ook te doen. En dat viel natuurlijk helemaal weg, omdat we niet naar kantoor konden. Maar, uiteindelijk toen we dus wel naar kantoor konden en in het prachtige gebouw van NIAS, met een mooie binnentuin, konden zitten, dat was een verademing, want dan kwam ik daar inderdaad gewoon 's ochtends het liefst gewoon een beetje op tijd op kantoor. Ik had er een heel mooi plekje met uitzicht op de binnentuin.

8:48 *Wauw.*

8:48 We mochten niet echt binnen lunchen, maar we kregen wel lunchpakketjes. En dan gingen we lekker met z'n allen in de tuin zitten van de mensen die wel aanwezig waren en je merkte meteen dat daar heel interessante discussies ontstonden of dat je in ieder geval veel ideeën - al is het niet voor je eigen onderzoek - toch wel ideeën opdoet en interessante verhalen hoort, omdat daar toch wel mensen zitten die met interessante projecten bezig zijn.

9:09 *Maar in het ideale geval heb je elke dag een lunch, als het door corona niet...*

9:11 Ja, maar, en goed, de lunch was al goed toen wij er eenmaal zaten, was al lekker. Maar het schijnt, als er echt een kok is... er wordt echt een kok ingevlogen, en er is elke dag een warme lunch. Ja, hij schijnt overheerlijk te zijn. Maar, die heb ik dus gemist.

9:24 *Baal je dat je die gemist hebt?*

9:28 Ja, oh, dat hebben we vaak tegen elkaar gezegd. Ze doen ook heel goede borrels. En leuke uitjes.

9:33 *Heb je de borrels wel meegemaakt?*

9:36 Alleen online.

9:36 *Balen.*

9:38 Nou, op het eind wel, we hebben op het eind wel een borrel gehad en die was wel heel goed en dan dacht je, ja, dit hadden we vaker kunnen hebben.

9:43 *Ja, dat is balen, ik snap dat wel, vooral die lunch. En je vertelde aan mij eerder dat corona roet in het eten had gegooid, maar dat je er uiteindelijk wel in was geslaagd om er een heel fijne tijd van te maken. Hoe heb je dat uiteindelijk gedaan?*

9:59 In eerste instantie was ik dus wel een beetje teleurgesteld door het hele... dat we niet naar kantoor mochten en dat was juist de hele aantrekkingskracht van het geheel. Maar, ik heb toen wel bedacht, ik ga... er werd in het begin ook door de directie geopperd van, willen jullie een fellows-comité, een sociaal comité wat ook gewoon wat sociale dingen organiseert. En toen dacht ik, laat ik dat maar gewoon doen, want mijn idee is juist dat ik graag die mensen leer kennen en in contact kom en nieuwe ideeën op kan doen. Dus toen heb ik samen met twee andere fellows een commissie gevormd en hebben we speurtochten, wandelingen, onlineactiviteiten, verhalenavonden opgezet, om elkaar toch wat beter te leren kennen. En kano-uitjes, van alles en nog wat hebben we gedaan. En dat was een enorm leuke manier om toch die gesprekken te hebben die je niet per se in een zoom-sessie op een seminar gaat hebben, maar toch nog te vragen: goh, vertel nog eens, hoe zat dat nou precies. Of: ik ben hiermee bezig, kan je even meedenken. En ik merkte dat er wel een heel leuke interactie ontstond en dat ik daar wel contacten heb opgedaan waar ik nog zeker in de toekomst contact mee houd en zeker ook nog wat aan heb en zij aan mij.

11:04 *Zou je het andere journalisten aanraden om een aanvraag in te dienen hiervoor?*

11:08 Kijk, bij Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten kan je natuurlijk verschillende beurzen aanvragen. En je kan, als je echt denkt, ik wil me helemaal opsluiten in mijn kamer en helemaal afsluiten van de buitenwereld en mijn onderzoek, dan kan dat bij het NIAS, maar ik denk dat die plek leuker is op het moment dat je ook denkt, ik vind het leuk om mijn project ook met anderen te delen en ik ben... ik wil ook graag wat input van anderen op mijn project en ik vind het ook leuk om met anderen mee te denken. Dus, ik denk, dat als je als journalist zo'n aanvraag doet bij het NIAS voor een fellowship, dat het goed is om na te denken: wat kan ik daar halen. Ook om misschien eens te kijken naar wie er in het verleden fellow geweest zijn, ook wetenschappelijke fellows. En met welke thema's houden zij zich zoal bezig, om te kijken van: kan ik mijn onderzoeksproject op de een of andere manier relateren aan wat zij doen en wat zou een interessante wisselwerking kunnen zijn? Gewoon om eens over na te denken. En ik denk wel dat dat heel breed kan zijn. Het hoeft echt niet een-op-een overeen te komen, maar dat je wel denkt, van nou, dit thema dat komt wel eens terug. Dus ook als je een aanvraag indient, dat zij ook echt geïnteresseerd zijn in mensen die wat te bieden hebben en die ook echt actief kunnen meedenken over andermans onderzoeken.

12:18 *Als mensen dus eenmaal een aanvraag hebben ingediend, wat voor - hoewel jouw tijd anders was door corona - wat voor tips zou je hebben voor journalisten om een zo fijn mogelijke tijd te hebben bij het NIAS?*

12:32 Mijn tip voor toekomstige fellows zou zijn: probeer zoveel mogelijk je agenda vrij te vegen van andere afspraken. Tenminste, ik ben freelancer en ik denk dat het voor andere freelancers ook geldt, dat je dan ook vaak nog veel andere projectjes ernaast hebt. Maar ik vond het juist heerlijk om je te kunnen overgeven, je op je project te kunnen storten en juist even niet te veel andere dingen aan je hoofd te hebben, maar echt daar te kunnen zijn en ook dus te kunnen profiteren juist ook van de andere mensen die daar zitten en dat je niet eigenlijk nog de hele tijd denkt: ik moet eigenlijk ook nog dit doen.

13:03 *Dus tip 1 is: houd je agenda leeg. En zijn er nog andere tips?*

13:08 Een andere tip zou zijn... Dat was eentje die ik kreeg tijdens een creative writing group. Want je hebt dus niet alleen die seminars, maar je kan je - puur op vrijwillige basis - ook inschrijven voor andere groepjes waarmee je af en toen iets doet en ik dacht van creative writing...

13:21 *Kom maar op.*

13:22 Kom maar op, precies. We zaten met een klein groepje en ik vond het eigenlijk heel leuk. We hadden leuke opdrachten. En op een gegeven moment zei Fenneke Wekker, de mededirecteur van het instituut van ja, als je hier ziet, hè, mensen komen met een bepaalde verwachting, een bepaald doel, maar laat dat doel ook een beetje los. Goed, je weet wat je project is, maar sta ook open voor dat je project misschien een andere wending kan krijgen, juist door de ideeën die je opdoet, of misschien dus ook wel... je hebt bedacht het in deze vorm te doen, maar kom je er bijvoorbeeld door de creative writing group achter dat een andere vorm misschien wel veel beter werkt. En dat NIAS ook eigenlijk... Kijk, je hebt soms het gevoel als je een subsidieaanvraag hebt ingediend, dat je dan ook precies aan dat plan moet houden. Dat is soms ook de bedoeling dat je dat doet. Maar, ik vond dit eigenlijk heel bevrijdend en te denken, ja, nee, je hebt dat doel, maar het is ook prima als het heel iets anders wordt. Als het er beter op wordt, dan is het heel prima dat je een andere kant op gaat. En dat is wel een luxe.

14:18 *En tot slot, zou je het nog een keer doen?*

14:26 Ja. Ja. Zeker. Dan hoop ik wel dat wel dat ik die lunch kan mee-eten.

14:27 *Precies.*

14:29 Nee, ik zou het zeker de moeite waard vinden om nog een keer te gaan.

14:31 *Al was het maar voor de lunch...*

14:34 Al was het maar voor de lunch.

14:34 *En de borrels...*

14:34 En voor de borrels. (Gelach).

14:36 (muziek)

14:38 Nee, maar...

14:37 *Dankjewel.*

14:39 Graag gedaan, jullie bedankt.

14:47 *Ben jij een journalist, werk je aan een groot project dat zal resulteren in een Nederlandstalig boek, documentaire, podcast of andere journalistieke publicatie? En zou je je graag voor een langere periode geheel willen toeleggen op dit project? Misschien is een verblijf als journalist-in-residence aan het NIAS dan ook wel iets voor jou. Tussen 15 januari en 15 maart 2022 kun je een NIAS journalist-in-residence-beurs aanvragen voor het najaar*

van 2022 of het voorjaar van 2023. Meer informatie hierover kun je vinden op onze website: www.fondsbjp.nl. Met vragen kun je altijd even mailen: fonds@fondsbjp.nl. Heb je dit interview op een later moment geluisterd, houd ook dan de website in de gaten voor een volgende ronde.